

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om svensk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org](#)

Sveriges Allmänna Idrottsförbund (SAIF) bildades år 1897, på initiativ av Viktor Balck (1844–1928), Sven Hermelin (1856–1923) och Clarence von Rosen (1867–1955). Syftet var att skapa en central idrottsorganisation i Sverige. Redan efter tre år beslöt man om namnändring, till Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande (SCIF), och så heter föreningen än idag. Ytterligare tre år senare bildades det som idag är Riksidrottsförbundet, som därmed övertog rollen som central organisation för svensk idrott. Den nuvarande ordföranden i SCIF, Ulf Lönnqvist, tillträdde 2000 som den tionde på den posten under drygt 100 år. SCIF stod bland annat bakom Nordiska spelen, Stockholms-OS 1912 och byggandet av Stockholms Stadion. Centralföreningen publicerade 1908 den första *Blå Boken*, en årskrönika om svensk idrott som därefter utkommit varje år, och som 2008 utkom med en inbunden jubileumsvolym som skriver *Blå Bokens* historia och undersöker – ibland kritiskt – innehållet i de hundra föregående volymerna. Frank Östergren har läst *Blå Boken 100 år*, som är sammanställd av Lars-Gunnar Björklund, Tomas Glanell, Ove Karlsson, Gunilla Lydén och Ulf Lönnqvist och utgiven av föreningen självt, liksom alla tidigare blå böcker. Som vanligt har Frank närmast sig recensionsuppgiften med försiktiga steg och vidöppet sinne, och hans recension är en insiktsfull, känslig, kontroversiell och oändligt läsvärd betraktelse över en sannolikt mycket svårrecenserad bok.

Etthundra blå böcker i en

Frank Östergren

Journalist

Lars-Gunnar Björklund et al (red)
Blå Boken 100 år: 1908–2008
287 sidor, inb., ill.
Stockholm: Sveriges Centralförening
för Idrottens Främjande 2008
ISBN 978-91-633-3726-0

Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande.

Läs sammanslutningens namn, läs det sakta.

Blunda.

Vad ser ni?

Jag ser myndiga herrar med pälsbrämde kragar som intaga sina platser på Stockholms Stadion när det spelas bandyfinal. Jag ser officerare med revbensmönster på uniformsjackan. Jag ser en tid då fattig var fattig och rik var rik och aldrig de möttes annat än när de rika tillät.

Men jag ser också en tid då de bemedlade, uppfyllda av oegennyttiga känslor och medvetna om samhällsansvaret, tog sig an att fostra folket för att göra nationen stark.

Jag hör Sven Jerring referera “nu kommer de kungliga in på shtadion och lagen markerar front mot kronprinschen och hans följe”.

Etthundra år fyller SCIF årliga utgåva Blå Boken och man hyllar sig själva med en jubileumsbok där de hundra bokåren redovisas, ja till och med aningen granskas.

Boken är givetvis blå och pärnarna hårda och allt ger samma syn- och doftintryck som de inbundna böcker farbror Albert hade i sitt bibliotek. Om designen är medvetet gjort vet jag inte, men ack så perfekt den är.

För om SCIF skulle man kunna fundera mycket, som om vad har en sådan förening för uppgift i det digitala snabbsamhället? Det doftar ju onekligen "när morfar åkte skridsko upp på Nybrovikens is".

Några sådana funderingar senare, nu till hundraåringen och jag må säga det är mestadels härlig läsning. Urvalet är gjort med en aning sälta i nostalgin, allt har inte varit frid i verksamheten och så får professor emeritus Jan Lindroth vara slaven på triumfvagnen genom att analysera Blå Bokens innehåll och redaktionella attityd.

Tidigare redaktörer presenteras, så som sed är i sammanhanget, med hyllande tonfall. Den tidiga Blå Boken-historien kartläggs av Åke Jönsson. En efterforskning som troligen inte varit helt enkel att genomföra, vilket också resulterar i att redovisningens språk hugger sig fram. Möjligen för att luckorna är för många, men nog borde en så i sportjournalistiska sammanhang erfaren man som Åke Jönsson ha förmågan att överbrygga det okända med en mer flytande sakprosa.

Språket ja, skribenterna är många och det gör givetvis att texterna på flera plan varierar. Här finns det konkret rakt redovisade; Ove Karlssons exposé över kungligheter som på något sätt själva idrottat är en uppvisning i konkret faktaframställning, utan tillstymmelse till egen åsikt. Så arbetar den gode faktasamlaren.

Debatt; förre statsministern Ingvar Carlssons inlägg om dopning, läktarvård och andra av de avarter så många blundar för, det är skrivet av en humanist som verkligen tror på idrotten. Men som också kräver att den ska fostra till jämlikhet och rättvisa.

Kvinnor; Blå Bokens redaktionella attityd till kvinnliga idrottsutövare redovisas sakligt och kunnigt och med återhållen ilska av Gunilla Lydén. Blå Bokens attityd, förresten, i artikeln blir det mer än så, det gäller svensk idrotts attityd till kvinnor.

Jubileumsredaktionens verkliga snilleblix – stig fram du som kom med förslaget! – är att återpublicera ett antal kåserier. Kar de Mumma, Viola Zetterström, Cello, Hasse Z, Thorsten Ehrenmark, Emil Norlander. Oj, vilka språkbehandlare, vilka iakttagare, vilka flanörer på idrottens stigar. Kar de Mummans totala respektlöshet inför Sven Jerring och Gunder Hägg och hans hustru Viola Zetterströms beundran av atleternas fysiska företräden. Var något bättre förr så var det den typen av kåserier. Eller kanske de inte kan bli annat än bättre förr, för nu finns de väl inte?

Ivar Lo Johansson återpubliceras också, hans inlägg "Idrottsmentalitet" var en uppföljning 1940 på den 1931 utgivna skriften "Jag tvivlar på idrotten". Båda idag än giltiga, dock måste skrivas att "Idrottsmentalitet" förblir svårtydd utan att man tidigare läst "Jag tvivlar på idrotten". Något jag tvivlar på att många nutida idrottstyckare har gjort, snarare är det så att man säger sig ha läst för att inte förlora stilpoäng.

Alla tidigare Blå Boken-redaktörer får sitt porträtt, de tidigaste är förlorade i tidens flykt, medan senare namn känns igen åtminstone av en äldre generation.

En av långsittarna var Alexander Lindman, hans gärning redovisas av Ove Karlsson, utan anmärkning. Dock, jag har alltid undrat varför hans namn skrivs Alex. Lindman. Inte bara hans namn, utan andra i samhället framstående i det tidiga 1900-talet hade sitt förnamn förkortat, dessutom en förkortning som avslutas med punkt. Förklara, någon!

Ove Karlsson har själv varit ansvarig, han avlöstes 2001 av Lars-Gunnar Björklund. Här finns ett dilemma och med det syftar jag inte på Lars-Gunnar Björklund. Utan på medarbetarna, skribenterna, deras generation, deras ålder, deras journalistiska skolning.

Jämsides med jubileumsboken har jag ägnat tid åt de ordinarie utgåvorna för 2007 och 2008. Det finns en bredd i ämnesval, en blandning av historik och nutid. Fotbollslandslaget 2008, innebandy, den kommande handbollsgeneration, VM-spelarna i fotboll 1958 och så vidare. Men författarna tillhör mestadels en äldre generation sportjournalister och därmed sportjournalister som fostrats och skolats in av en

ännu äldre generation. Nutiden är närvarande i texterna, ja. Men nutiden är frånvarande bland skribenternas namn. Var finns Simon Bank, var finns Erik Niva, var finns Jan Majlard, var finns Johan Orrenius, var finns Pamela Andersson? Jag valde några namn på måfå, det blev namn från traditionell skrivande sportpress. Jag kunde lika gärna ha valt namn från nya medier – webb och bloggar, från alla nya tv-kanaler, jag kunde nämna Marcus Birro, åtminstone när detta skrivs en mycket omhuldad serie A-tyckare.

” Var finns Simon Bank, var finns Erik Niva, var finns Jan Majlard, var finns Johan Orrenius, var finns Pamela Andersson?

Svaret på var de nya Blå Boken-skribenterna finns är att de vet nog inte ens om att Blå Boken finns. Kanske vet de inte ens om att Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande existerar. Undrar ens om flertalet yngre svenska sportskrivare/reportrar/tyckare vet att år 2009 är det 100 år sedan Idrottsbladet startade, att det i höst är 40 år sedan "Tipsextra" hade premiär och att det i januari 2011 är 50 år sedan "Sportspegeln" sändes för första gången. Elementär svensk sportjournalistikhistoria, mina kära vänner.

SCIF och Blå Boken har en imponerande historia. När svensk idrott formades och fick sina första administrativa organ hade SCIF en både drivande och central roll. De ledare som hade något att säga till om fanns i SCIF-kretsarna, så även de som kom att bli tongivande i den tidiga svenska sportjournalistiken. Vilket ibland sammanföll, att vara ledare, utövare och skribent ansågs naturligt, men den redovisningen lämnar vi här därhän.

Blå Boken blev tidigt ett samlande årsverk, med ideella förtecken och med uppdrag att inte bara belysa idrotten utan även stödja verksamheten, exempelvis med utmärkelsen "Idrottsskölden". Ännu ges boken ut i egen regi, utomstående förlag har visat intresse, men SCIF har sagt nej med det i dag sällan hörda uttrycket att man då skulle förlora sin journalistiska självständighet.

Om Blå Boken kommer att fira 200 år kan inte ens den klaraste kristallkula avslöja, inte heller om det blir 150 år. För att riktigt gardera sig med klyschor får man skriva att tiderna förändras och vi med dem och den som lever får se.

Vad däremot är mycket tydligt är att Blå Boken och SCIF måste trampolinhoppa ut i den nutida sportjournalistiken och bli en del av den. Uppdraget finns där, att stå som motvikt mot alla de krafter som vrider – och har vridit – idrott till att bli en underhållningsindustri. Blå Boken kan visa vägen till god sportjournalistik, man kan vara motvikt mot kommersiell sport-tv:s ylande om "ni ser matcherna exklusivt bara hos oss, men först en paus". Men då gäller det att vara i tiden, inte leva kvar i ett skimmer från Idrottsbladets glansdagar.

© **Frank Östergren 2009.**

Köp boken från SCIF

Kjøp boken fra SCIF

Køb bogen fra SCIF

Buy this book from Amazon.co.uk

Buy this book from Amazon.com